

HANDLINGSPLAN VÄLD I NÄRA RELATIONER

2014 – 2015

Diarienummer	Fastställt/senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarigt politiskt organ	Ansvarig processägare
SÄN/287-700				

Innehåll

1.	Förord	3
2.	Handlingsplanens syfte	3
3.	Målgrupp	3
4.	Kommunens ansvar	4
5.	Handlingsplanens giltighetstid	4
6.	Kvalitetssäkring	4
7.	Mål för arbetet med våld i nära relationer i socialtjänsten	5

Bilaga I. Begrepp i handlingsplan

I. Förord

Våld i nära relationer är förutom att vara ett allvarligt brott, även ett stort folkhälsoproblem och ett brott mot de mänskliga rättigheterna där samhället har ett stort ansvar för att ingripa. För att bekämpa våldet behövs insatser på olika nivåer i samhället och av olika myndigheter. Insatserna behöver riktas till våldsutsatta, barn som bevittnar våld, barn som själva blir utsatta för våld och till våldsutövare. I det våldsförebyggande arbetet har kommunen ett mycket stort ansvar.

Handlingsplanen är ett styrdokument för socialtjänstens interna arbete med våld i nära relationer som kommer att bedrivas under åren 2014-2015.

Handlingsplanen har tagits fram i ett gemensamt utvecklingsprojekt i Nacka och Värmdö kommuner under år 2013.

Handlingsplanen är upprättad i enlighet med Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2009:22) och har sina utgångspunkter i Socialstyrelsens handbok om socialnämndens ansvar för våldsutsatta kvinnor och barn som upplevt våld (Socialstyrelsen, 2011b).

Begreppsdefinitioner, se bilaga 1.

En muntlig avrapportering kommer att ske till social- och äldrenämnden en gång per år.

2. Handlingsplanens syfte

Handlingsplanen ska säkerställa att alla som har varit utsatta för våld i nära relationer får det bemötande, stöd och den insats de behöver oberoende av var ärendet har aktualiserats.

Personer som är utsatta för våld kan vara aktuella inom alla socialtjänstens enheter samt inom olika typer av öppna verksamheter.

Den ska också syfta till att beskriva hur kvalitén i verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas, följas upp och säkras.

3. Målgrupp

Handlingsplanens målgrupp är alla vuxna kommuninvånare som har varit utsatta för våld i nära relation samt barn och ungdomar som har upplevt eller själva varit utsatta för våld i nära relationer. Handlingsplanen omfattar även personer som utövar våld i nära relationer.

Nacka kommun har sedan juli 2012 undertecknat avtal om läns-gemensamt resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld, Origo. Socialtjänsten kommer

att informera alla verksamheter om att de kan vända sig till Origo för att få hjälp och stöd i de aktuella ärendena. Kommuninvånarna kan även vända sig direkt till Origo.

4. Kommunens ansvar

Kommunens ansvar för arbete med våldsutsatta styrs huvudsakligen av bestämmelse i socialtjänstlagen (2001:453) samt Allmänna råd SOSFS 2009:22. Andra relevanta lagar är kommunallagen, förvaltningslagen och sekretesslagen.

Brottsofferparagrafen (5 kap.11 § Sol)

5 kap. 11 § första stycket Sol till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp

5 kap. 11 § andra stycket Sol Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra din situation.

5 kap. 11 § tredje stycket Sol Socialnämnden ska särskilt beakta att barn som upplevt våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott och kan vara i behov av stöd och hjälp

För att personen som riskerar att utsättas för våld ska få rätt stöd behöver socialtjänsten mer kunskap om andra verksamheters ansvarsområden. Handlingsplanen ska vara vägledande och stödjande i arbetet med att uppnå de övergripande strategier och mål som är fastställda.

5. Handlingsplanens giltighetstid

Handlingsplanen gäller från 2014-01-01 till och med 2015-12-31. Innan handlingsplanens giltighetsperiod går ut ska den följas upp och revideras. Handlingsplanen ska vara känd och förankrad bland personal och chefer i organisationen.

6. Kvalitetssäkring

Handlingsplanens mål och aktiviteter ska integreras i kommunens styr- och ledningssystem för att säkerställa ansvarsfördelningen och att samtliga enheter inom socialtjänsten uppfyller sina åtagande och mål.

7. Mål för arbetet med våld i nära relationer i socialtjänsten

Väsentligt område	Strategiskt mål	Operativt mål	Nyckeltal	Aktiviteter	Ansvar	Tidsperiod 2014-2015
Rätt stöd	Kunderna ska vara nöjda med den insats som de har fått	I alla Nacka kommuns avtal, kontrakt och överenskommelser med alla utförare inom alla områden finns krav gällande baskunskaper om våld i nära relationer	En utformad kravspecifikation på vad baskunskaper är och vad en basutbildning ska innehålla Andelen reviderade och nya undertecknade avtal, kontrakt och överenskommelser med tillägget att utförarna ska ha basutbildning i våld i nära relation ska uppgå till 50% år 2015	Utreda vad som ska utgöra baskunskaper och ta fram förslag till basutbildning som ska ges till utförare. Förslaget tas till stygrupp för beslut. Ta fram ett förslag till tillägg i alla avtal, kontrakt och överenskommelser om att all personal inom utförarnas verksamhet ska ha baskunskaper gällande våld i nära relationer	Kvinnofridsamordnarna SKE	2014

Diarienummer	Fastställt/senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarigt politiskt organ	Ansvarig processägare
SÄN/287-700				

				<p>Ta fram förfrågningsunderlag för upphandling av basutbildning till samtliga utförare</p> <p>Administrera utbildning till alla utförare och föra statistik över vilka som har genomfört utbildning</p>	<p>Kvinnofridsamordnare med stöd av SKE och ev inköpsenheten</p> <p>Samordnaren</p>	
Rätt stöd	Kunderna ska vara nöjda med den insats som de har fått	Skapa forum för dialog och lärande kring våld i nära relation för utförare och myndigheten	Ett genomfört seminarium inom varje kundval fram till december 2015	I anslutning till anordnarmöten genomförs seminarium utifrån våld i nära relation	Samordnaren	2015
Rättsäker handläggning	Socialtjänsten ska ha rättsäker handläggning och beslut ska vara välgrundade och korrekta samt lätta att förstå för kunden	Samtliga anställda inom socialtjänstens myndighet har relevanta kunskaper inom sitt verksamhetsområde gällande våld i nära relationer	Målvärde är att 100 % av socialtjänstens medarbetare har relevanta kunskaper inom området våld i nära relationer	Genomföra en kunskapsinventering	Samordnaren	2014-2015
				<p>Utifrån kunskapsinventeringen genomföra obligatoriska utbildningsinsatser</p>	<p>Kvinnofridsamordnare</p>	

			Alla handläggare har deltagit i vinjettstudie kring bedömning av ärenden med våld i nära relation 2014-2015	Genomföra vinjettstudie om hur ärenden bedöms för bistånd. Resultatet sammanställs i en rapport till styrgruppen. Gruppen använder resultatet för kvalitetssäkra det fortsatta arbetet.	Kvalitetsutvecklare och socialtjänstens jurist i samarbete med gruppcheferna	
Rättsäker handläggning	Socialtjänsten ska ha rättsäker handläggning och beslut ska vara välgrundade och korrekta samt lätta att förstå för den enskilde	Det finns riktlinjer och rutiner för socialtjänstens arbete kring våld i nära relationer	Det finns antagna skriftliga riktlinjer Det finns kända skriftliga rutiner	Ta fram förslag till skriftliga riktlinjer som efter styrgruppens beslut går vidare till Social- och äldrenämnden Se över samtliga gruppers och enheters rutiner för handläggning av våld i nära relationer. Säkra att det finns och att de är kompatibla med varandra	Samordnare med stöd av SKE och respektive grupp Samordnare med stöd av SKE och respektive gruppchef	2014-2015

Rättsäker handläggning	Socialtjänsten ska ha rättsäker handläggning och beslut ska vara välgrundade och korrekta samt lätta att förstå för den enskilde	Fredas kortfrågor används inom hela socialtjänsten under socialstyrelsens testperiod av FREDA	Andel handläggare som har kunskap om och använder FREDA kortfrågor (mäts via kunskapsinventeringen som genomförs kring kunskapsläget): 100% år 2015	Fortsatt deltagande i socialstyrelsens FREDA-projekt inom socialtjänstens samtliga enheter och grupper	Samordnare	2014–2015
Rätt stöd	Modeller ska implementeras och nya ska vid behov utvecklas för att följa upp resultat och effekter av insatser för kunderna	Socialtjänsten har kunskap om antal våldsutsatta personer som kommer till vår kännedom	Det finns system eller process för uppföljning i Pulsen Combine	Säkra att rätt uppgifter samlas in via Pulsen Combine Se till att handläggarna fyller i området våld i nära relationer i Pulsen Combine	Samordnare i samarbete med övriga gruppchefer Gruppchef	2014-2015

Förebyggande arbete	<p>Socialtjänsten ska aktivt verka för en god hälsa på lika villkor för alla medborgare i Nacka</p> <p>Socialtjänsten ska verka för att tillgodose behovet av adekvat boende för socialtjänstens olika målgrupper</p> <p>Modeller ska implementeras och nya ska vid behov utvecklas för att följa upp resultat och effekter av insatser för kunderna</p>	Stöd- och skyddsinsatser för våldutsatta och våldsutövande vuxna och barn utifrån aktuell forskning ska finnas	Utifrån kartläggningarna finns ett framtaget beslutsunderlag till vilka insatser som ska finnas för våra målgrupper inom våld i nära relationer	<p>Genomföra en fördjupad målgruppsanalys.</p> <p>Genomföra kartläggning av befintliga insatser</p> <p>Genomföra kartläggning om vilka insatser som finns att tillgå utifrån aktuell forskning</p>	SKE genomför med projektstöd	2014-2015 Tidsperiod anges under förutsättning att Nacka kommun beviljas projektmedel från Socialstyrelsen
---------------------	--	--	---	--	------------------------------	---

Bilaga I

I. Begrepp i handlingsplanen

I.1 Våld i nära relationer vuxna

Med våld eller andra övergrepp av närstående avses i detta sammanhang systematisk våld och andra övergrepp, till exempel det som omfattas av Brottsbalkens bestämmelse om kvinnofridsbrott (prop. 2006/07:38 s. 31).

Det senaste två åren har cirka 28 400 fall av misshandel mot kvinnor över 18 år anmälts.

Mörkertalet för våld i nära relationer uppskattas vara cirka 80 procent. Våldet drabbar kvinnor så väl som män i alla samhällsgrupper oavsett klass, ålder, sexualitet, etnicitet och funktionsförmåga.

Våldsformerna brukar delas in i:

- **Fysiskt våld:** till exempel örfilar, dra i håret, knuffa, hålla fast, sparka, slag mot kroppen med öppen eller knuten hand, bett, stryptag med mera
- **Psykiskt våld:** hot, kontroll, kränkande och nedsättande ord, här ingår även latent våld
- **Sexuellt våld:** påtvingade sexuella handlingar, våldtäkt, tvingad att titta på pornografi i alla former
- **Materiellt våld:** slå sönder eller förstöra inredning, möbler, dagböcker foton med mera
- **Ekonomiskt våld:** tvingas skriva under handlingar, får inte förfoga över egen ekonomi
- **Försummelse:** gäller främst äldre och personer med funktionsnedsättning, till exempel felaktig medicinering, bristande hygien, lämnas utan tillsyn, förstärka funktionshinder istället för att underlätta

Diarienummer	Fastställt/senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarigt politiskt organ	Ansvarig processägare
SÄN/287-700				

1.2 Våld i nära relationer barn och unga

Drygt 13 procent av eleverna i 15–16 årsåldern uppger att de har blivit slagna av en förälder eller någon annan vuxen. Tio procent av alla barn i Sverige har någon gång sett pappa slå mamma och fem procent gör det ofta (Almqvist, 2012).

Med våld avses alla de handlingar där barn har rätt till skydd enligt artikel 19 i Barnkonventionen: ”alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, innefattande sexuella övergrepp”.

- **Fysiskt våld:** slag mot barnet med eller utan tillhygge nyper, sparkar, knuffar, skakar, luggar, river, biter eller trampar på barnet
- **Psykiskt våld:** barnet utsätts systematiskt för nedvärderande omdömen, nedbrytande behandling eller avsiktligt känslomässigt lidande, hån, utfrysning, orimliga krav, bestraffningar, påtvingad isolering eller konstant vägran att lyssna på barnets synpunkter
- **Sexuella övergrepp:** alla former av sexuella handlingar som påtvingats barnet

1.3 Nära relationer

En nära relation innebär starka emotionella band. När det handlar om våld i nära relationer kan dessa starka band försvåra möjligheten för den våldsutsatta att göra motstånd eller bryta upp relationen. Uppbrottet kan även innebära komplicerade känslor av skuld och skam för den våldsutsatta.

1.4 Nära relationer barn och unga

När det handlar om barn och ungdomar omfattar begreppet ”nära relationer” en vidare krets än för vuxna. En nära relation är en förtroendefull relation mellan barnet och en vuxen. Det kan vara barnets föräldrar, styvföräldrar eller familjehemsföräldrar men även barnets vuxna syskon och mor- eller farföräldrar.

1.5 Upplevt våld barn och unga

När barn/unga upplevt våld innebär det att barn/unga har sett, hört eller varit medvetet om våld inom den nära relationen.

1.6 Aktuell forskning

Den våldsutsatta vuxne drabbas ofta av depression, ångest och posttraumatiskt stressyndrom, PTSD. Den karaktäriseras av att man ständigt återupplever våldshändelser, att man upplever känslomässig avtrubning och blir tillbakadragen (Nationella trygghetsundersökningen).

Barn som växer upp med våld i nära relationer far illa. Det gäller oavsett om de upplevt våld eller själva bli utsatta. Forskningen visar att barn som lever i familjer där våld förekommer utsätts för två av de allvarligaste formerna av trauma, anknytnings-trauman och det mellanmännsliga traumat.

Anknytningstrauma uppstår som en följd av att omvårdnadsperson/anknytningsperson utsätter barnet för våld istället för att skydda barnet från yttre fara. Den våldsutsatte föräldern kan ha fullt upp med att undvika våld för att svara/bemöta barnet anknytningsbeteende på ett adekvat sätt.

Mellanmännsliga trauman drabbar barn som lever i familjer där våld förekommer. Barnen utsätts för återkommande potentiella traumatiska händelser vilket leder till komplex traumatisering. (Grip, Broberg, & Almqvist, 2010).

Traumatisering under barnens första levnadsår är speciellt allvarlig eftersom hjärnan är under utveckling. För barn som lever med ständig stress påverkas deras hjärnors kemiska balans och fysiska struktur (synapsbildning).